

“XXI ASR KO‘NIKMALARINI SHAKLLANTIRISH: TA’LIMDA YANGICHA YONDASHUVLAR VA XALQARO TAJRIBALAR

XALQARO ILMIY-AMALIY KONFERENSIYA
TO'PLAMI

“Ta’lim va tarbiyaning asosi, poydevori
bu – maktab. Maktabni maktab
qiladigan kuch esa o’qituvchilardir”

“Kelajak avlodimiz
taqdiri, butun
millatimiz, xalqimiz,
davlatimiz taqdiri
muhtaram
muallimlarga bog'liq”.

“Maktab — bu shunchaki
devorlar va darsliklar
emas, bu insonning
o'zligini kashf etadigan va
kelajak poydevori
qo'yiladigan muqaddas
dargohdir.”

Qarshi 2026

Ushbu to'plamdan yurtimizdagi ta'lim tizimidagi o'zgarishlar, ta'lim tizimiga kiritilayotgan yangiliklar, xalqaro tajribalar, jahon ta'lim tizimidagi o'zgarishlarga asosan ta'lim tizimiga yangiliklarni kiritish, sun'iy intellektdan foydalanishning samarali usullarini ishlab chiqish va amaliyotga joriy etish, ta'limni transformatsiyalash sharoitida maktab o'qituvchilarning zamon talablaridan kelib chib darslarni tashkil etishda o'qituvchilarni pedagogik mahoratini rivojlantirishning innovatsion yondavshuvlar, maktab o'qituvchilarning kasbiy rivojlanishidagi xorij tajribalari qo'llash va ularning tahlili, maktab o'qituvchilarining psixologik va pedagogik ko'nikmalarini takomillashtirishning zamonaviy yechimlar, uzluksiz kasbiy rivojlantirishda maktab o'qituvchilarining raqamli transformatsion mahoratini oshirish masalalariga doir maqola va tezislar o'rin olgan.

Mas'ul muharrir:

N. Oripova - Qashqadaryo viloyati pedagogik mahorat markazi direktori

Bosh muharrir o'rinbosari:

S.R.Irisova - Qashqadaryo viloyati pedagogik mahorat markazi "Maktabgacha, boshlang'ich va maxsus ta'lim" kafedrasini mudiri

Texnik muharrir:

X.Rajabova - Maktabgacha, boshlang'ich va maxsus ta'lim kafedrasini o'qituvchisi

Tahrir hay'ati a'zolari:

F.Jabborov Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PHD), dotsent.

L.Umarov Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PHD).

B.Yuldoshev - Amaliy va ijtimoiy fanlarni o'qitish metodikasi kafedra mudiri

D.Azizova Maktabgacha, boshlang'ich va maxsus ta'lim kafedrasini katta o'qituvchisi

M.Zaripova Maktabgacha, boshlang'ich va maxsus ta'lim kafedrasini katta o'qituvchisi

U.Karimova Maktabgacha, boshlang'ich va maxsus ta'lim kafedrasini katta o'qituvchisi

D.Razzakova Maktabgacha, boshlang'ich va maxsus ta'lim kafedrasini o'qituvchisi

G.Qarshiyeva Maktabgacha, boshlang'ich va maxsus ta'lim kafedrasini o'qituvchisi

X.Qurbonova Maktabgacha, boshlang'ich va maxsus ta'lim kafedrasini o'qituvchisi

M.Sadinova Maktabgacha, boshlang'ich va maxsus ta'lim kafedrasini o'qituvchisi

To'plamdan o'rin olgan maqolalarning saviyasi, sifati va ilmiy dalillarning haqqoniyligi hamda mazmuni uchun mualliflar mas'uldir.

Xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya materiallar to'plami Qashqadaryo viloyati pedagogik mahorat markazi ilmiy-metodik kengashining 2026-yil 3-mart 2-sonli yig'ilish qaroriga asosan nashrga tavsiya etilgan. To'plamdan o'rin olgan maqolalarning saviyasi, sifati va ilmiy dalillarning haqqoniyligi hamda mazmuni uchun mualliflar mas'uldir.

SO‘Z BOSHI

Oripova Nozima Shuxratovna
Qashqadaryo viloyati pedagogik
mahorat markazi direktori

Bugungi kunda ta’limni isloh qilish uchun XXI asr - axborot texnologiyalari asrida barcha yo’nalish va sohalarga kompyuter texnologiyalari kirib bordi. Hayotimizni kompyutersiz tasavvur qilishimiz qiyin. Deyarli barcha hujjatli ishlarni kompyuterda bajaramiz, xoh u ma’lumot to’ldirish bo’lsin, xoh u ma’lumot almashish bo’lsin. Kompyuter texnologiyasidan foydalanishni o’sib kelayotgan yosh avlodga o’rgatish, ularda XXI asr ko’nikmalarini hosil qilish juda muhimdir. Buning uchun ularga maktab davridanoq, ayniqsa, boshlang’ich sinfda o’qiydigan vaqtidayoq kompyuter ilmlarini o’rgatish kerak.

“Yangi O‘zbekiston”da bugun barcha jabhalarda o’zgarishlar ro’y bermoqda. Xususan, ta’lim sifatini tubdan oshirish maqsadida o’qituvchilar uchun o’quv dasturlari, uslubiyo qo’llanmalar ilg’or xalqaro mezonlarga moslashtirilib, boshlang’ich sinflarda davlat ta’lim standarti o’rniga ilg’or xorijiy tajribaga asoslangan, bolaga ortiqcha yuklama ortmaydigan “Milliy o’quv dasturi” joriy etildi. Boshlang’ich ta’lim tizimidagi bunday o’zgarishlar darslarning interaktiv va samarali bo’lishini ta’minlamoqda. Shuningdek, darsda integratsiya jarayonini amalga oshirishga qaratilgan, o’quvchining dunyoqarashini kengaytiruvchi mavzu va mashqlar mavjud.

Maktablarda ta’lim sifati ko’p jihatdan yaratilayotgan darsliklarga bog’liq. Ya’ni, ta’lim standartlariga javob berishi, o’quvchini qiziqtirishi, fanga mehrini uyg’otishi kerak. Prezidentning 2022-yil 11-maydagi “2022-2026-yillarda xalq ta’limini rivojlantirish milliy dasturini tasdiqlash to’g’risida”gi qarori bilan tasdiqlangan Milliy o’quv dasturi har bir sinf bosqichi yakunida o’quvchilardan kutilayotgan natijalar va bir sinfdan keyingi sinfga o’tish va o’quvchi nimaga erishishi kerakligi va baholash jarayonini tushuntirish bo’yicha yo’l-yo’riq ko’rsatadigan hujjatdir. Milliy o’quv dasturida quyidagilar yetakchi o’rinni egallaydi: izchillik, uzviylik, uzluksizlik, jamiyatni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish, fan va ilg’or texnologiyalarni rivojlantirish, xalqaro ta’limning bugungi holatini hisobga olgan holda ta’lim mazmunini jahon standartlariga moslashtirish, fan va ta’lim integratsiyasini ta’minlash. Jamiyat taraqqiyoti uchun ilg’or fikrlaydigan, qat’iyatli, maqsad sari intiluvchan, mustaqil qarorlar qabul qiladigan, muammolarni ijobiy hal eta oladigan shaxslar zarur. Bunday shaxslar iqtisodiyotni rivojlantirishi, jamiyatni boshqarishi va hayotimizni o’zgartirishi mumkin. Milliy o’quv dasturida XXI asr ko’nikmalarini singdirish orqali ana shunday shaxslarni tarbiyalashga harakat qilinmoqda.

Yangi o’quv yilidan boshlab boshlang’ich sinf o’quvchilari yangi avlod darsliklari asosida ta’lim oladi. Darsliklarning asosiy xususiyatlaridan biri – ularning 4K tamoyili asosida ishlab chiqilganidadir. Ya’ni bu tamoyilda quruq ma’lumotlarni yodlatish yoki shunchaki o’qish-yozishni o’rgatish bilan cheklanilmaydi. O’quvchilar nafaqat fanlarni, balki XXI asrda zarur bo’lgan hayotiy ko’nikmalarni ham o’rganadi.

Bugungi globallashuv sharoiti va o’zgaruvchan muhitda tanqidiy tafakkur, o’zgarishlarni boshqarish, muammolarni hal qilish qobiliyatini rivojlantirish ustuvor vazifalardan hisoblanadi. Postindustrial iqtisodiyot va inson kapitalini oshirish zaruriyati jamoada samarali faoliyat olib borish, kishilar bilan muloqotga kirishish, ular bilan samarali aloqa o’rnatish, maqsadlarga erishishning nostandart usullarini taqdim qilish, mustaqil qarorlar qabul qilish, tanqidiy fikrlash ko’nikmalariga ega bo’lishning ustuvorligini belgilaydi. Tanqidiy fikrlash ko’nikmasi kuzatish, taqqoslash, tahlil qilish va talqin qilishdan iborat tizimli jarayon natijasida mustaqil fikrning hosil bo’lishi nuqtai nazaridan mazkur ko’nikmani rivojlantirishda muammoli ta’lim texnologiyalarini qo’llashning imkoniyatlari kengligini ko’rsatadi. Tanqidiy fikrlash (critical thinking) XXI asrning eng muhim va zaruriy ko’nikmalaridan biri sifatida bugungi taraqqiyot va bilimga asoslangan iqtisodiyot davrida bo’lajak o’qituvchilarda tanqidiy fikrlash ko’nikmasini rivojlantirish muammolari o’zining ilmiy, nazariy va amaliy xususiyatiga ega soha ekanligi o’z asosini topgan. Mazkur mulohazalardan kelib chiqib, oliy ta’lim tashkilotlarida boshlang’ich ta’lim yo’nalishi

bo'yicha talabalarni o'qitish, ularni kasbiy va metodik tayyorlash jarayonida umumta'lim muassasalarining modernizatsiya qilingan o'quv dasturi va yangi avlod darsliklarini o'qitish metodikasi, shuningdek, 4K modelining tarkibiy qismi bo'lgan tanqidiy fikrlash ko'nikmasini rivojlantirish metodikasini ko'rib chiqamiz.

"Raqamli jamiyat"ga moslasha oladigan, jamoaviy ishlash ko'nikmasiga va o'z fikriga ega, muammolarni hal qilishda noodatiy yondashadigan, fikrini to'liq va aniq yetkazib bera oladigan, qarorlarida qat'iy turadigan, tanqidiy tafakkur sohibi bo'lgan XXI asr o'quvchisini shakllantirish uchun pedagoglarimiz ham yuqori pedagogik kompetentlikka ega bo'lishi, darslarni zamonaviy yondashuvlar asosida tashkil etishi va darslarda kreativ muhit yarata olishi lozim. Yangi innovatsion yondashuv natijasini pedagogning dunyoqarashi, fikrlashi o'sishida ko'rish mumkin, XXI asr o'quvchisi timsolida XXI asr ko'nikmalari bo'lishi kerak. Innovatsion yondashuvni qo'llashdan asosiy maqsad ham shu. Qolaversa, ta'limning asosiy maqsadi – o'quvchilarga nafaqat bilim berish, balki olgan bilimlarini hayotda qo'llay olishga o'rgatishdan ham iborat. Pedagog o'quvchilarda 4K hayotiy ko'nikmalarni shakllantirishda, o'quvchilar o'zlarini erkin seza oladigan o'z fikrlari, g'oyalari bilan bo'lisha oladigan kreativ muhit yaratishi lozim.

Hozirgi boshlang'ich sinf o'quvchilari yangi avlod darsliklari asosida ta'lim olayapdilar. Darsliklarning asosiy xususiyatlaridan biri – ularning 4K tamoyili asosida ishlab chiqilganidadir. Ya'ni bu tamoyilda quruq ma'lumotlarni yodlatish yoki shunchaki o'qish-yozishni o'rgatish bilan cheklanilmaydi. Chunki o'quvchining ongida axborotlar taassurotlar bilan amaliyotga bog'langan holda amalga oshishi uzoq vaqtli va samarali bilimlarga sabab bo'ladi. Balki o'quvchilarning xohishini, imkoniyatlarini va qobiliyatlarini o'stirishga qaratilgan. O'quvchilar nafaqat fanlarni, balki XXI asrda zarur bo'lgan hayotiy ko'nikmalarni ham o'rganadi. Shunday ekan 4K nimalarni o'z ichiga olishini quyidagi ta'riflardan bilib olasiz.

Qashqadaryo viloyat pedagogik mahorat markazi tomonidan "XXI asr ko'nikmalarini shakllantirish: ta'limda yangicha yondashuvlar va xalqaro tajribalar" mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiyasi yuqorida ko'rsatib o'tilgan normativ-huquqiy hujjatlarda belgilab berilgan vazifalar ijrosini ta'minlash maqsadida tashkil etilmoqda.

Anjuman quyidagi sho'balar bo'yicha tashkil etiladi:

1-sho'ba: XXI asr ko'nikmalarini shakllantirishda texnologiyalarning o'rni va ahamiyati

2- sho'ba: Raqamli texnologiyalar orqali o'quvchilarda zamonaviy ko'nikmalarni rivojlantirish

3-sho'ba: STEAM va integratsion yondashuv orqali XXI asr ko'nikmalarini rivojlantirish

4-sho'ba: Zamonaviy o'qituvchining kasbiy va metodik kompetensiyalarini rivojlantirishning dolzarb masalalari

Konferensiya faoliyati bugungi kunda mamlakatimizda ta'lim sohasini yanada rivojlantirish, bu sohada amalga oshirilayotgan keng islohotlar, ta'lim sifatini yuqori darajada bo'lishini ta'minlashga qaratilgan masalalar doirasida bo'lib, nazariy va amaliy tavsiyalar va yondashuvlar asosida tashkil etiladi. Mazkur konferensiya "XXI asr uzluksiz ta'lim tizimi: innovatsion trend va texnologiyalarni qo'llashda muammolar, ularni bartaraf qilish yo'llari" deb nomlanib, bugungi kunda umumta'lim maktab o'qituvchilarining ta'lim sifati monitoringi, uzluksiz kasbiy rivojlantirish jarayonini takomillashtirish, jumladan ta'lim sifati monitoringida zamonaviy yondashuvlarni qo'llash va mehnat bozorining zamonaviy ehtiyojlariga mos yuqori malakali kadrlar tayyorlash siyosatini davom ettirish, maktab ta'limi tizimida o'quv jarayoniga mutlaqo yangi yondashuvlarni va metodik dasturlarni joriy etish, dolzarb muammolar yechimiga bag'ishlab ta'lim muassasalari uchun tavsiyalar ishlab chiqish masalalariga doir takliflar va fikrlar yoritilgan. Xulosa o'rnida shuni aytish joizki, ta'lim maskanlarida ishlaydigan har bir rahbar va pedagog o'z ustida muntazam ishlashi, kuchli bilim va salohiyatga ega bo'lishi, yangiliklarni tahlil qila olishi bugungi kun davr talabi ekanligini his etmog'i kerak.

**I sho'ba: XXI asr ko'nikmalarini
shakllantirishda texnologiyalarning o'rni
va ahamiyati**

7. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. – Toshkent, 2020.
8. Avloniy A. Turkiy guliston yoxud axloq. – Toshkent: O'qituvchi, 1992.[1]
9. Pedagogika (pedagogika nazariyasi va tarixi): O'qituvchilar tayyorlash va pedagogika fani ta'lim sohasi bakalavriat yo'nalishi uchun darslik/ MX To'xtaxodjayeva, S. Nishonova, J. Hasanboyev, M. Usmonboyeva, S. Madiyarova, A. Qoldibekova. N. Nishonova, N. Sayidahmedov, O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi Toshkent: O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyati nashriyoti, 2019 yil 400 b.
10. Yo'ldoshev J., Usmonov S. Pedagogik texnologiya asoslari. – Toshkent: O'qituvchi, 2004.
11. Tolipov O'., Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalar: nazariya va amaliyot. – Toshkent: Fan, 2005.
12. Ochilov M. Yangi pedagogik texnologiyalar. – Toshkent: O'qituvchi, 2000.
13. Qodirov B. Tarbiya nazariyasi. – Toshkent: Fan, 2010.
14. Ishmuhamedov R. Innovatsion pedagogik texnologiyalar. – Toshkent: Iste'dod, 2008.
15. Azizxo'jayeva N. Pedagogik texnologiya va pedagogik mahorat. – Toshkent: TDPU, 2006.
16. Xolmurodov T. Ta'lim va tarbiya metodlari. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2012.
17. Saidahmedov N. Yangi pedagogik texnologiyalar mohiyati va amaliyoti. – Toshkent, 2003.

O'QISH SAVODXONLIGI DARSLARIDA O'QUVCHILARNING ADABIY-NUTQIY KOMPETENSIYALARINI DIAGNOSTIKA VA KORREKSIYA QILISHNING INNOVATSION USULLARI

O'smanova Diloromxon Ziyodinovna
Andijon viloyati pedagogik mahorat markazi,
MBMTM kafedrası v.b. dotsenti

dusmonova860@gmail.com

ORCID ID 0009-0007-7723-3872

Annotatsiya: Ushbu maqolada o'qish savodxonligi darslarida o'quvchilarning adabiy-nutqiy kompetensiyalarini shakllantirish, aniqlash va rivojlantirish masalalari yoritilgan. Diagnostika jarayoni orqali o'quvchilarning bilim darajasini aniqlash, nutqdagi kamchiliklarni tahlil qilish hamda korreksiya ishlari yordamida ularni bartaraf etish usullari bayon etilgan. Shuningdek, zamonaviy pedagogik yondashuvlar asosida o'qish va nutqni rivojlantirish samaradorligini oshirish yo'llari ko'rsatib berilgan.

Kalit so'zlar: O'qish savodxonligi, adabiy-nutqiy kompetensiya, diagnostika, korreksiya, nutq madaniyati, o'qib tushunish, pedagogik texnologiyalar, ta'lim jarayoni.

Аннотация: В данной статье рассматриваются вопросы формирования, выявления и развития литературных и речевых компетенций учащихся на уроках чтения. Описываются методы определения уровня знаний учащихся посредством диагностического процесса, анализа речевых нарушений и их устранения с помощью коррективной работы. Также представлены пути повышения эффективности развития навыков чтения и речи на основе современных педагогических подходов.

Ключевые слова: Чтение, литературные и речевые компетенции, диагностика, коррекция, речевая культура, понимание прочитанного, педагогические технологии, образовательный процесс.

Abstract: This article discusses the issues of forming, identifying and developing students' literary and speech competencies in reading literacy classes. Methods for determining the level of students' knowledge through the diagnostic process, analyzing speech deficiencies and eliminating them through corrective work are described. Also, ways to increase the effectiveness of reading and speech development based on modern pedagogical approaches are shown.

Keywords: Reading literacy, literary and speech competencies, diagnostics, correction, speech culture, reading comprehension, pedagogical technologies, educational process.

Bugungi kunda ta'lim tizimida o'quvchilarning o'qish savodxonligini oshirish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. O'qish savodxonligi faqatgina matnni o'qish emas, balki uni tushunish, tahlil qilish va mazmunini to'g'ri ifodalashni ham o'z ichiga oladi. Shu bois

o'quvchilarda adabiy-nutqiy kompetensiyalarni rivojlantirish alohida ahamiyat kasb etadi. Bu jarayonni samarali tashkil etish uchun o'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini muntazam ravishda diagnostika qilish hamda aniqlangan kamchiliklarni bartaraf etish uchun korreksiya ishlarini olib borish zarur.

Adabiy-nutqiy kompetensiyani rivojlantirish o'qish savodxonligi darslarining markaziy vazifalaridan biri bo'lib, u o'quvchilarning mustaqil fikrlashi, mantiqiy xulosa chiqarishi va o'z fikrini aniq ifoda eta olishiga xizmat qiladi. Ushbu kompetensiyani shakllantirishda tizimli yondashuv, ya'ni diagnostika va korreksiya jarayonlarining uzviy bog'liqligi muhim hisoblanadi.

O'qish savodxonligi darslarida diagnostika faqatgina o'quvchilarning bilimini tekshirish bilan cheklanib qolmay, balki ularning tafakkur darajasi, nutqiy faoliyati va matn bilan ishlash ko'nikmalarini chuqur tahlil qilishni ham o'z ichiga oladi. Masalan, o'quvchining matnni qay darajada tushunganini aniqlash uchun unga matn mazmunini qayta hikoya qilish, asosiy g'oyani ajratish yoki muallif fikriga munosabat bildirish kabi topshiriqlar beriladi. Bu jarayonda o'quvchining nafaqat bilim darajasi, balki uning mustaqil fikrlash qobiliyati ham namoyon bo'ladi.

Shuningdek, diagnostika jarayonida differensial yondashuvni qo'llash muhimdir. Chunki har bir o'quvchining qobiliyati, qiziqishi va o'zlashtirish darajasi turlicha bo'ladi. Shu sababli o'qituvchi o'quvchilarni shartli ravishda guruhlariga ajratib, ularning ehtiyojiga mos topshiriqlar berishi lozim. Bu esa o'quvchilarning individual rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Korreksiya jarayoni diagnostika natijalariga asoslanadi va u o'quvchilarda aniqlangan kamchiliklarni bartaraf etishga qaratilgan bo'ladi. Masalan, agar o'quvchi matnni tushunishda qiynalayotgan bo'lsa, unga qisqa va sodda matnlar bilan ishlash tavsiya etiladi. Agar nutqida grammatik xatolar ko'p uchrasa, grammatik mashqlar orqali bu kamchiliklar bartaraf etiladi. Shu bilan birga, o'quvchilarning nutqini rivojlantirish uchun muntazam ravishda suhbatlar, bahs-munozaralar va ijodiy topshiriqlar tashkil etilishi zarur.

Adabiy matnlar bilan ishlash ham muhim o'rin tutadi. Badiiy asarlar o'quvchilarning tasavvurini kengaytiradi, estetik didini shakllantiradi va nutq boyligini oshiradi. Matn ustida ishlash jarayonida o'quvchilar obrazlarni tahlil qiladi, voqealar rivojini tushunadi va muallif g'oyasini anglaydi. Bu esa ularning tahliliy fikrlashini rivojlantiradi.

Bundan tashqari, o'qish savodxonligini oshirishda integrativ yondashuvdan foydalanish ham samarali hisoblanadi. Ya'ni o'qish darslarini boshqa fanlar bilan bog'lab o'tilishi o'quvchilarning bilimlarini mustahkamlaydi. Masalan, tarixiy matnlar orqali tarix faniga oid bilimlar boyitiladi, ilmiy matnlar orqali esa tabiatshunoslikka oid tushunchalar kengaytiriladi.

O'quvchilarning nutqini rivojlantirishda muntazam ravishda yozma ishlar olib borish ham muhim ahamiyatga ega. Insho, bayon va esse yozish orqali o'quvchilar o'z fikrini yozma ravishda bayon qilishni o'rganadi. Bu jarayonda ularning imlo savodxonligi, fikrni mantiqiy bayon qilish qobiliyati va ijodkorligi rivojlanadi.

Korreksiya jarayonida matnni qayta o'qish va tushuntirish muhim ahamiyatga ega. Bu o'quvchilarga matnni chuqurroq anglash imkonini beradi. Lug'at ustida ishlash orqali o'quvchilarning so'z boyligi kengayadi va nutqi boyiydi. Dialog va munozaralar tashkil etish o'quvchilarning og'zaki nutqini rivojlantiradi, ularni mustaqil fikr bildirishga o'rgatadi. Rolli o'yinlar va sahnalashtirish esa ifodali nutqni rivojlantirishda samarali vosita hisoblanadi. Yozma mashqlar orqali o'quvchilarning yozma nutqi takomillashadi.

Zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llash ham muhim ahamiyatga ega. Interfaol metodlar o'quvchilarning dars jarayonida faol ishtirok etishini ta'minlaydi. Axborot texnologiyalaridan foydalanish esa darslarni yanada qiziqarli va samarali qiladi. Bu esa o'quvchilarning o'qishga bo'lgan qiziqishini oshiradi va natijada ularning savodxonligi rivojlanadi.

Shuningdek, zamonaviy ta'limda refleksiya usulidan foydalanish ham muhimdir. Dars oxirida o'quvchilardan o'z faoliyatini baholash, nimalarni o'rganganini aytib berish yoki o'z fikrini yozma ravishda ifodalash so'raladi. Bu usul o'quvchilarning o'z ustida ishlash ko'nikmasini shakllantiradi va ularni mustaqil fikrlashga o'rgatadi.

Umuman olganda, o'qish savodxonligi darslarida adabiy-nutqiy kompetensiyani rivojlantirish ko'p qirrali jarayon bo'lib, unda diagnostika va korreksiya usullarini to'g'ri va samarali qo'llash muhim ahamiyat kasb etadi. Bu esa o'quvchilarning har tomonlama rivojlangan, savodli va mustaqil fikrlay oladigan shaxs bo'lib shakllanishiga xizmat qiladi.

Xulosa qilib aytganda, o'qish savodxonligi darslarida o'quvchilarning adabiy-nutqiy kompetensiyalarini rivojlantirish uchun diagnostika va korreksiya jarayonlari uzviy bog'liq holda olib borilishi zarur. Diagnostika o'quvchilarning bilim darajasini aniqlashga xizmat qilsa, korreksiya ularni takomillashtirishga yordam beradi. To'g'ri tashkil etilgan ta'lim jarayoni orqali o'quvchilarning nutq madaniyati, fikrlash qobiliyati va mustaqil ishlash ko'nikmalari rivojlanadi. Natijada jamiyatda faol, bilimli va o'z fikrini erkin ifoda eta oladigan shaxslar shakllanadi.

Foydalangan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "2022-2026-yillarga mo'ljallangan yangi O'zbekistonning Taraqqiyot Strategiyasi to'g'risida"gi 2022-yil 28-yanvardagi PF-60-son Farmoni.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 11-maydagi "2022-2026-yillarda xalq ta'limini rivojlantirish bo'yicha milliy dasturni tasdiqlash to'g'risida"gi PF-134-son Farmoni.
3. Safarova R., Ne'matov SH. va b. O'quv predmetlari mazmunini aniqlovchi asosiy parametrlar. T.: Fan va "Texnologiya", 2011. – 159-b.
4. Ксензова Г.Ю. Перспективные школьные технологии: Учеб.-метод. пособие. М: Пед. общество России, 2001. 224 с.
5. D.Z.O'smanova. Boshlang'ich ta'limda matn ustida ishlash metodikasi. [O'quv qo'llanma] – "Omadbek print number one" MCHJ. Andijon: 2025. – 159 b.
6. S.S.Bozarov. Sun'iy intellekt doirasida huquqiy javobgarlik. (DSc) dissertatsiyasi. Toshkent – 2023.

MAS'ULIYATLI FUQAROLIK MUNOSABATLARINING ZAMONAVIY TALQINI Ta'lim, tarbiya nazariyasi va metodikasi (boshlang'ich ta'lim) yo'nalishi 1-kurs magistranti Maxsimova Sohiba

Termiz davlat pedagogika instituti

p.f.f.d. (PhD) dotsent v/b Tursunova Saidra Isakovna

Annotatsiya: Mazkur maqolada mas'uliyatli fuqarolik munosabatlarining zamonaviy talqini pedagogik va ijtimoiy nuqtai nazardan tahlil qilinadi. Globallashtiruv, raqamli texnologiyalar va demokratik o'zgarishlar fonida fuqarolik mas'uliyatining yangi shakl va mazmunlari yoritiladi. Shuningdek, ushbu munosabatlarni o'quvchilarda shakllantirishning metodik imkoniyatlari ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: mas'uliyatli fuqarolik, zamonaviy talqin, fuqarolik munosabatlari, demokratiya, ijtimoiy mas'uliyat, raqamli fuqarolik.

Современная интерпретация отношений ответственного гражданства

Теория и методология образования (Начальное образование) 1-й курс

Магистрантка Максимова Сохиба

Термезский государственный педагогический институт

Доцент, исполняющая обязанности профессора, Турсунова Саида Исаковна

Аннотация: В данной статье с педагогической и социальной точки зрения анализируется современная интерпретация отношений ответственного гражданства. Освещаются новые формы и содержание гражданской ответственности на фоне глобализации, цифровых технологий и демократических изменений. Также рассматриваются методические возможности формирования данных отношений у учащихся.

Ключевые слова: ответственное гражданство, современная интерпретация, гражданские отношения, демократия, социальная ответственность, цифровое гражданство.

Modern interpretation of responsible citizenship relations

253	O'qish savodxonligi darslarida o'quvchilarning adabiy-nutqiy kompetensiyalarini diagnostika va korreksiya qilishning innovatsion usullari	O'smanova Diloromxon Ziyodinovna	678-680-bet
254	Mas'uliyatli fuqarolik munosabatlarining zamonaviy talqini	Maxsimova Sohiba Tursunova Saida Isakovna	680-683-bet
255	Malaka oshirish shakllari va metodlari	Berdiyeva Muhabat Mengliyevna Davronova Ozoda Ergash qizi	683-686-bet
256	Boshlang'ich ta'limda o'zlashtirishi sust o'quvchilarga matematikani o'rgatishda kreativ pedagogik yondashuv	Nortojiyeva Muhayyo Zafar qizi Fayzullayeva Muxayyo Alisher qizi	686-689-bet
257	O'zbek tili darslarida innovatsion texnologiyalarni qo'llashning samaradorligi	O'.Imomnazarova	689-691-bet
258	Ta'lim tashkilotidagi psixologik iqlim va xavfsizlikni ta'minlash usullari.	Abdullayeva Shoiri Maxmadmurodovna	692-694-bet
259	Lingvistik tafakkur asosida talabalarda o'quv-bilish kompetensiyalarini rivojlantirish	Yakubova Guzal Luxmonovna	694-696-bet
260	Talabalarda lingvistik tafakkurni rivojlantirishning azariy asoslari	Yakubova Guzal Luxmonovna	696-698-bet
261	Davlat xususiy sheriklik asosidagi nodavlat maktabgacha ta'lim tashkilotlari ta'lim sifatini rivojlantirish	Mongiye Abdulkokim Ibragimovich	698-702-bet
262	Maktabgacha ta'lim tashkilotlari direktorlarini strategik boshqarishga tayyorlash	Sultonova Shohida Muxtor qizi	702-705-bet
263	O'qituvchilarning kasbiy rivojlanish jarayonini samarali tashkil etishda o'quv ishlari bo'yicha direktor o'rinbosarining vazifalari	Mansurov Farrux Najmitdinovich	705-711 bet
264	Boshlang'ich sinf matematika darslarida axborot texnologiyalarini integratsiya qilish metodikasi	Ergasheva Husniya	712-713-bet
265	Boshlang'ich sinf matematika ta'limida o'quvchilarning axborot kompetensiyasini shakllantirishning pedagogik tahlili va mavjud holati	Ergasheva Husniya	713-715-bet
266	Interaktiv metodlar orqali bolalarda mantiqiy fikrlashni rivojlantirish	Nosirova Muhabbat Pirmurod qizi	715-717-bet
267	Bo'lajak tarbiyachilarni kasbiy kompetentligini oshirishda pedagogik texnologiyalardan foydalanish	Uljayeva Sevara Abdirazzoqovna	717-719-bet
268	Boshlang'ich sinf o'quvchilarida o'qish savodxonligi darslarida mustaqil o'qish ko'nikmalarini shakllantirishda innovatsion pedagogik texnologiyalarning o'rni	Normengov Jo'rabek XXX	720-723-bet
269	Oliy o'quv yurtlarida tarbiyaviy ishlarni tizimli tashkil etish orqali o'qituvchining kasbiy va metodik kompetensiyalarini rivojlantirish	Ziyotova Madina	724-726-bet